

Seminář oddělení logiky

čtvrtek 16. prosince ve 14:00

Bída racionální iracionality

Filip Tvrdý

(Filozofická fakulta Univerzity Palackého, Katedra filozofie)

Diskuse v analyticky zaměřené epistemologii jsou zatíženy konfúzním používáním pojmů „racionální“, „racionalita“ a jejich antonym. Zatímco ekonomům pro připsání racionality stačí, aby agent dodržoval axiomy bayesovské teorie pravděpodobnosti, situace ve filozofii je komplikovanější. Často se odlišují dva druhy racionálního uvažování: epistemická racionalita je chápána jako schopnost formulovat zdůvodněná a pravdivá přesvědčení, zatímco instrumentální racionalita je považována za schopnost jednat v souladu s vlastními zájmy. Toto dělení umožnilo úvahy o racionální iracionalitě, podle nichž může přijetí epistemicky nezdůvodněných přesvědčení zvyšovat instrumentální prospěch jednotlivce. Ve svém příspěvku chci tuto koncepci podrobit kritice, a to na základě tří důvodů. Zastánci racionální iracionality 1) nesprávně interpretují vztah teoretického a praktického rozumu, 2) neberou v úvahu sociální povahu normativních systémů a 3) nedostatečně charakterizují evoluci kognitivních schopností. Své závěry budu ilustrovat příkladem z oblasti aplikované epistemologie – nezdůvodněnými konspiračními teoriemi. Používat termín „racionální“ v souvislosti s těmito soubory nezdůvodněných přesvědčení je matoucí a dehonestující. Pokud si filozofové nesvedou udělat v příslušných pojmech pořádek, bude snad lepší racionalitu z epistemologického diskurzu zcela eliminovat.

**Přednáška se bude konat v zasedací místnosti Filosofického ústavu,
zároveň bude přenášena prostřednictvím aplikace Zoom:**

cesnet.zoom.us/j/96869302116?pwd=bHlFektFMi9lZXBueDd5WHM0RmE3QT09

Meeting ID: 968 6930 2116

Passcode: 082189

